

IMPERATIV REINTEGRACIJE

DECA POVRATNICI NA ZAPADNOM BALKANU

Od 2012. godine, 1070 državljana zemalja Zapadnog Balkana otišlo je da živi i bori se na teritorijama pod kontrolom terorističkih organizacija u Siriji i Iraku. Oko 200 njih su bili maloljetni u vrijeme odlaska. Tokom godina, u sirijском i iračkom teatru sukoba rođeno je još mnogo djece čiji su roditelji državljani Zapadnog Balkana. Do kraja 2019. godine, oko 485 osoba se vratilo kući, što Zapadni Balkan čini regionom sa najvećom koncentracijom povratnika iz Sirije i Iraka u Evropi. Još stotine, uglavnom maloljetnika, ostaju zarobljeni u nesigurnim uslovima u Siriji, sa neizvesnim izgledima za repatrijaciju. Brojne zemlje se bore sa tim šta da rade sa državljanima koji su otišli da žive i bore se u takozvanom „kalifatu“ Islamske države (IS). Međutim, iskustvo i razumijevanje onoga što omogućava efikasno angažovanje u pogledu povratnika iz Sirije, naročito djece povratnika, u ranoj je fazi. Ova napomena o politici pruža preporuke o načinima za pristupanje rehabilitaciji i reintegraciji (R&R) djece povratnika na Zapadni Balkan, kombinujući novonastale dobre prakse sa vodećim principima konvencija, sporazuma i protokola usmjerenih na prava djece.

Za više informacija, vidite: Adrian. Shtuni, [*Imperativ Reintegracije: Deca Povratnici na Zapadnom Balkanu*](#), *The RESOLVE Network*, 2020.

PREPORUKE

Usvojiti proaktivni i inkluzivni pristup na nivou više agencija, obavezujući se na dugoročnu R&R strategiju. Državni organi treba proaktivno da ulažu u partnerstva na nivou više agencija i programe koji su fleksibilni, adekvatno finansirani i inkluzivni, integrišući civilno društvo na početku procesa. Međunarodni donatori i specijalizovane agencije treba da obezbede dodatna finansijska sredstva i napore za razvoj kapaciteta za rešavanje pitanja nedostatka resursa i stručnosti.

Izraditi protokole angažovanja, prilagođene maloletnicima povratnicima, učiniti ih javnim i decentralizovati proces implementacije, gde god je to moguće. Pristup angažovanja, osmišljen na osnovu posebnih potreba maloletnika verovatno će omogućiti efikasniji psihosocijalni oporavak i ubranu reintegraciju dece povratnika. Publikacija ovih smernica omogućila bi dodatnu transparentnost, odgovornost i podršku procesu.

Okvir i pristup R&R dece povratnika kroz objektiv obrazovanja. Iz razloga nacionalne bezbednosti, neki aspekti repatrijacije i R&R povratnika, naročito odraslih, neizbežno su povezani sa sprovođenjem zakona i krivičnim pravom. Međutim, za decu su obrazovanje i stručno osposobljavanje neki od najvažnijih R&R aspekata, koji nude put u novu budućnost, kao u programima reintegracije za decu-vojnike.

Podržati mere kojima se prioritizuje najbolji interes dece povratnika i najbrža razumna R&R u glavne društvene tokove. Pravosudne institucije treba da delaju u skladu sa međunarodnim pravom i važećim standardima maloletničkog pravosuđa. U slučajevima kada je krivično gonjenje dece mlađe od 18 godina zagantovano, u skladu sa Konvencijom o pravima deteta treba razmotriti alternative pritvoru i lišavanju slobode.

Procijeniti rizik i potrebe radi procjene mentalne dobrobiti i razine traume djeteta povratnika prije pružanja psihosocijalne podrške prilagođene individualnim potrebama. Djeca povratnici bila su izložena ekstremnom nasilju, a u nekim su slučajevima možda osobno pretrpjela ekstremno nasilje. U drugim su slučajevima možda sudjelovali u provođenju nasilnih ekstremističkih djela. Agencije zadužene za javno zdravstvo trebale bi provesti temeljite i ponavljajuće procjene radi zasebne procjene svakog slučaja.

Obavljati psihometrijska ispitivanja radi procjene intelektualnog razvoja djece povratnika za osiguravanje odgovarajućeg smještanja u obrazovni sustav i pružanje akademske pomoći prema potrebi. Ovi će naponi vjerojatno biti učinkovitiji ako umjesto institucionalizacije djeca primaju akademsko osposobljavanje i psihološku pomoć kod kuće, po mogućnosti od mobilnih timova stručnjaka. To može pomoći u sprečavanju stvaranja osjećaja neadekvatnosti, stigme i moguće marginalizacije dok povratnicima ne bude ugodnije u novom društvenom okružju.

RESOLVE NETWORK

Bolje istraživanje | Informisana praksa | Poboljšana politika protiv nasilnog ekstremizma.
www.resolvenet.org | [@resolvenet](https://twitter.com/resolvenet)

RESOLVE je smešten u institutu U.S. Institute of Peace i nadovezuje se na njegovo višedecenijsko nasleđe po pitanju dubokog angažovanja u zajednicama pogođenim sukobima.